

ZİLLİ ŞİH

Yazan: Haşmet ZEYBEK

Dramaturgi: Nurhan TEKEREK
Yöneten ve Kadın Meddah: Nurhan TEKEREK

Oyun Tarihleri: 2005- 2018 yılları arasında oynanmıştır.

(Nurhan Tekerek'in uygulamaya koyduğu metinde, bazı kısaltma, ekleme ve budamalar yapılmıştır. Dolayısıyla Nurhan Tekerek'in oynadığı metin, ona ait, dramaturgisi yapılmış bir uygulama metnidir. Bkz: Reji Defteri. Metnin orijinali 1984 yılında İlgı Yayınları tarafından yayımlanmıştır.)

Hay hak!
Hak dostum hak!,
Bir çuval altın bırak,
Hamal parasını da ayrı bırak.
Kimseler alınmasın
Bizimkiler salınmasın
Görevliler gocunmasın
Seyircimiz ocunmasın.
İsim isme, kısım kisme, cisim cisme, semt semte benzer.
Yalnız bizim anlatacaklarımız
Ne bu devirde
Ne şu devirde
Ne eski devirde
Ne yeni devirde
İnsanı evirde çevirde
Biçimlerinden erdemlerde...

İsterseniz,
Bugün erdem üzerine açalım gündemi.
Görelim nasıl bir konu
Nedir önemi?...
Özgür düşünün sizler kurun atmosferi.
Olmasın ne şunun ne de bunun dönemi.
Sınırlı ömrüyle insanı değil de
Sınırsız ömrüyle anlatalım erdemi...
Çoğumuzun erdem mücadelesi verdiği şu günlerde...

Ha...efendim öyle mi?
Öyle değil mi?
Aman canım gene mi?

Ne yapayım tutamıyorum çenemi...

Açıyorum bayramlık ağzımı

Sözlerime seyirciler razı mı?(...)

Durun yahu n'oluyoruz?

Kimimiz sermayeye karşıyken sermayedar oluyoruz.

Halk için diyerek halkı yoluyoruz.

Yol diye diye yolumuzu buluyoruz.

İşin kötüsü bu durumu savunuyoruz.

Her şeyden kendimize pay çıkarıp avunuyoruz.

Kazıgı yedikçe dövünüyoruz. (...)

Durun yahu n'oluyoruz?

Kimimiz işçi sınıfına karşıyken işçi oluyoruz

Durmadan durum değiştiriyoruz

Her gün bir yorum değiştiriyoruz

Sürekli alt üst oluyoruz

Karşı olduğumuz şeyin içinde kendimizi buluyoruz.

Durun yahu n'oluyoruz?

Kendi kendimize soruyoruz

Boşa kafa yoruyoruz

Kiminin ki gözlem, kiminin ki özlem, kiminin ki birikim.

Kimimiz gırtlığa kadar doluyoruz

Kimimiz, “nereden kalktık nereye geldik” diye

Saçımızı başımızı yoluyoruz.

Durun yahu n'oluyoruz?...

Bütün sorun yansıyınca bilince..

Bana gelince,

Ne yan yatacağım

Ne çamura batacağım.

Ne de ona buna bok atacağım.

Karınca kararınca

Gerçeği anlatacağım.
Dersin konusu
Sobanın borusu
“Namus” bu dersin konusu.

Aldın konuyu
Getir sunuyu
Özgürsün yoğurmakta
Dilediğin gibi doğurmakta
Kafan içinde.

İstersen götür çağlar ötesine
İstersen getir yaşadığımız yılların tepesine...
Bana gelince...
Konu biraz ince,
- Hayvan terli yemiyor ha deyince.
Onun için tam tersine
Uzaklaştıracam...
Sorunları tuzaklaştıracam..
Tarihselleştireceğim.
Olayları eşleştireceğim
Bugün oluyormuşçasına.
Gömül git halkın içine boğuluyormuşçasına...
Halkçasına hakçasına.

Getir sen gözler önüne namus denen erdemi.
Namuslu olmak iyi bir hüner
Aşırısı tersine döner
Fıs diye söner.
Bu erdemlerin iyileri yaşar
Belki bin, belki on bin yıl, onbinlercesi
Halkın belleğinde...
Beyninde
Yüreğinde.

Böylesine tek düze
Sıkıcı, yıpratıcı, yıkıcı, kıyıcı
Dönemlerde sökün ederler o büyük dağarcıktan.
Başkaldırırlar
Çamurdan, balçıktan, gıcıkta
Sahneye doğru yürürler.
Yapmacıklara, gıcıklara,
Abartmalara, densizliklere, edepsizliklere
Hiç dayanakları yoktur.
Hele hele düşmanındırlar aşırılıkların.

Örnekleylim;
Aşırı sağcı
Aşırı solcu
Aşırı ortacı
Aşırı tarafsız.
- En büyük taraf tarafsızlıktır-
Taraflı bir taraf
Tarafsız her taraf
Laf laf laf...
Sürç-ü lisan edersek peşinen af.

İşte böyle başlıyor kıssamız
Kısacası şudur hissemiz,
Hemen okları fırlatırız bunlara
Nasıl dinler bunları fakir fukara?
Sen sen ol derim,
Bütün aşırılıkların altında bir şeyler ara.
Duydun mu bu sözleri
Araştır bakalım neymiş özleri:

İkide bir
Yerli yersiz
Sıralı sırasız

Paralı parasız

Aralı arası

“ Elhamdülillah Müslümanım ”

dedi mi, mim koy!

Sırlı sırsız

Arlı arsız

Yollu yolsuz

Sollu solsuz

“ Ben solcuyum, hemi de en solcuyum ”

dedi mi, ona da bir mim koy!

Enli ensiz

Denli densiz

Benli bensiz

Bizli bizsiz

Sizli sizsiz

“ Ben kemalistim, en kemalistim, Mustafa Kemal’den de kemalistim ”

dedi mi, ona da bir mim koy!

Kanlı kansız

Canlı cansız

Ünlü ünsüz

Yönlü yönsüz

Köklü köksüz

Yurtlu yurtsuz

“Ben milliyetçiyim, en milliyetçiyim. Milletten de milliyetçiyim”

Dedi mi, ona da bir mim koy!

İster oğlun olsun, isterse kızın, isterse daha yakının,

N’olur, n’olur böylelerinden sakının!

Böyleleri sadece izinden gittiklerinin kemiklerini sızlatır.

Bunların hakkıdır

Bazen kırk katır

Hiç sormazlar hal hatır,
Böyleleri adamın anasını ağlatır.

Hani bir rivayet vardır:
Hz. Muhammed diyesiymiş; “Ben Arabım ya, bu Araplar benden değil!..”
Dese de, demese de yerinde bir söz.

Mustafa kemal, anıtkabir’den doğrulsu, hiç şüphe yok ilk sözü şu olur:

“-Ben Mustafa Kemalim ama bu Kemalistler benden değil...”
Ki doğrudur.

Her şey ona rağmen, onun sözleriyle yapılıyor.

Ancak o zaman maskeler iner,
Ağrılar, sızılar diner.
Gülmeyin komşunuza gelir başınıza...

Marx dikilir karşınıza:

“- Ben Karl Marx’ım ama bu Marksistler benden değil!”
Doğrudur.

Ne olursa olsun, dogmatik düşünce anti demokratik düşüncedir.

Tartışmak özünü kaybetti mi dogmalaşır.

Hangi tezle çıkarsa çıksın aynı sonuca ulaşır.

Görüyorsunuz konumuz gereği,
Her şeyin altından aşırılıklar çıkıyor.
Her şeyi bu aşırılıklar yıkıyor.
İnsan gözü gibi sevdiğinden bıkıyor.
Ya da sevdiği şeyden korkuyor.
Burdan ötesi söylemeye sıkıyor.
Sıkı mı?
Sıkı...
Kimin çıkabilir gıkı?

Almadan salonu bir koku...
Hemen aşırılım zamanı
Amanı bilin mi amanı?...

Geçelim hemen eski zamana
Düşmeyelim amansıza
Apansıza, amana...
Amanı bilin mi amanı?...
Sakla samanı
Gelir zamanı, yanıyor bir ateş şuramda
Çıkmıyor dumanı.

Nice koçyiğitler geldi geçti bu meydandan
Eğildi içti bu çeşmeden
Zalim bağrını deşmeden.
Silindi adı sanı
Kaldı yiğitlik ve özveri destanı.

Anlatacağım hikayeye iyi bak
Zamanı tanı.
Adam'sız bak
Adamı tanı,
Yan'sız bak
Yanı tanı.
Anadolu bir yiğitlik vatanı.

İşte serdik gözünüzün önüne halımızı
Yeşilimizi, alımızı
Tutanağımızı dalımızı
Ee...Başlatalım artık masalımızı...

Öyle başlayalım deyince başlanmaz
Her önüne gelen taşlanmaz.
Kuralım bir dünya.
Alalım Aşık Yunus'tan bir destur.
Ahı bizi tutmasın.
Adı yerde kalmasın.

Adem vardır cismi temiz	Arı vardır uçup gezer
Alır abdest olmaz temiz	Teni tenden geçip gezer
Halkı tâneylemek nemiz	Softa bizden kaçıp gezer
Bilcümle vebal bizdedir.	Arı biziz bal bizdedir.

Erdem vardır insan için
İnsanı yüceltmek için
Perdemiz geçmişin geleceğe yansımasıdır
Erdem insanın kendini tanımasıdır.
Erdemliyle erdemsiz farklıdır
Erdem bizim yapımızda saklıdır.
Erdem gibi nimet her insanda bulunmaz.
Bir davranışta erdemli, başka bir davranışta erdemsiz olunmaz.
Kötüler erdemi bilmedikleri için kötüdür.
Erdem bir davranışlar bütünüdür.
Erdemli insan mutluluğu bulur.
Erdemli kişinin davranışı uyumlu-doyumlu olur.
Kişiler erdemsiz olursa toplumlar çürük olur.
Erdem bilgidir.
Erdem insanın ölçüsüdür.
Olayımız bir erdem ve erdemsizlik öyküsüdür.
Olayımızın baş kişileri,
Erkek ile dişileri
Onların ilişkileri...

Öykümüz bazen baldan tatlı,
Bazen çifte katlı, katmer.
Bazen biber...

DUT AĞACI

Olayların tanığı ulu bir dut ağacı.
Her devri yaşadığına duacı.
Kimbilir kaç yüzyıldır

Durup durur
Yıllara meydan okur
-insan ömrüne inat-

Eğri büğrü
Taşlı topraklı
Tozlu topraklı yollar
Kıvrım kıvrım bükülerek o'ndan uzaklaşır.
Yılankavi bu küçülerek parçalanan yollar
Dağ yamaçlarından aşağıya inen sular gibi,
Gelir gelir bu noktada toplanır.

İşte bu nokta, bu meydan, bu dut ağacı, bu çarşı.
Yer ve zaman
İşte bir mekan
Koca bir meydan.
Etrafı çepeçevre dükkan.
Dükkanlar karşı karşı
Cıvıl cıvıl bir çarşı...

Esnaflın pîri
Yüce ahi evran velî.
Alalım bir destur:
“-Her sabah besmele aile açılır dükkanımız
Ahi evran velî'dir pirimiz hünkârımız.”
Hep birlikte asma kilide sokulur anahtarlar
Döndürü döndürü açar parmaklar.
Her gün yeni bir umut
Üç beş parça eşya, öteberi
El emeği göz nuru.
Ekmek kapısıdır bu.
Sabah güneşi dutun yaprağı ile oynar
Üstünde kuşlar cıvıldaşır.
Gün ıştır

Umut ıştır
Çarşı ıştır çepeçevre.

Kepenler açılır gürültüyle
Karanlıktan sıyrılır çevre
Oyalı yazma, mintan, entari, çiçekli basma
Kokusuyla sarar geleni.
Yavaş yavaş başlar köylü akınları
Uzakları yakınları.
Yeşil bursa hamam takımları
İstanbul işi mercan terlik
Trabzon'da dokunmuş gömleklik
Halis ipekten sandal,
Dal dal, renk renk...
Kapı önüne atar kendini rengarenk.

Çarşı sesi ki bir başka ahenk:
Bakırcılar
Demirciler
Nalbantlar...

Sararıp solmuş akşamdan
Ateş küle dönmüş
Demir soğuk, buz kesmiş, upuzun yatıyor.
Ocağı sönmüş gibi suskun
Köşede kara bir talih gibi bakıyor.
Yeni bir heyecan gerek
Yeniden can vermek gerek
Soluk gerek
Nefes gerek
- Nefes al nefes ver-
Canlı üfle
Ateşi harlat
Körükle...

Sabah gibi uykulu
Uyuşuk parmaklar...
Kaslar yorgun, kollar yatağa hasret.
Yolcu yolunda
Demir tavında gerek
Ne çare, örse de çekice de yapışmak gerek.
Kaldır çekici
Vur demire
Kaldır çekici
Vur örse
Ateşle...

Hele bir köze gömülsün cezveler
Kahveler bir gelsin hele.
Sabah sabah çekilmiyor
Amanın bu gürültüler de ne?
Demirciler demir döver
Bakırcılar bakır ezer
Sıra sıra rafa dize
Üsküre, bakraç, sini
Tepsi, sahan, kuşhane
Çingil, ibrik, leğençe.
Yalım yalım vurur bakır
Güneş üstüne değince.
Pirinç mangal, tunç havan
Kulplu fiske şamdan
Mum makası
Çubuk takatukası.
Buhurdan
Gülâpdan
Her türden avadanlık
Sıra sıra
Şingir mıngır.

Ebemkuşığı rengi sanki
Asılmış dört bir yöne
Mavi saten, yeşil saten, sarı saten.
Taraklı atlas, güvez zibâ
Al camedân
Canfes yorgan.
Bata çıka
Bata çıka
Sarınırilmekilmek
Renk renk...
Gelin olan
Çeyiz alan
Düğün-dernek kuran
Gelir birazdan.
- sabah şerifler hayrolsun.
- hayır sabahlar olsun.

Hallaç pamuk atar
- Dıngırt dıngırt-
Eli ayağı
Mintanı kuşığı pamuk.

Kapı önüne yığılı
Tiftik, yün, yapağı
İçerde çul, çuha, aba...
Çiçek çiçek serenk
Nokta nokta şahbenek
Atkısı bükümlü iplik
Çözüğü gümüş klâpdan, ipek.
ve daha türlü çeşitli dokuma
mengene arasında
gider gelir
gider gelir.
İri gövdeli sabırlı elli

elli altmış çırak çalışır.
sümek yapar
boya yapar
ilmik atar
tarak tarar
ve, tezgaha kumaş gelir.

Aktar atmış hasırđ kapđ önüne
pinekler.
Selam alır selam verir
dört bir uçtan haber verir.

Nalburiye köşededir
oldukça iyi bir yerdedir.
Sicim, urgan, halat,
yem torbası.
yular, eğer semer
- kimse bilmez ne nerededir-
elek, kalbur, mangal, maşa
- maşallah ingen pazarı-
ömleklere diyecek yok
anakkale, göksu işi testiler, saksılar
Enez küpleri kırmızı toprak.
Deste deste kaşıklar şimşirdendir.
Ekmek tahtası, çamaşır tokacı,
öreke, ıkırık, masura mekik...
Bir köşede boyalı, mini mini bir beşik.

Tahtaları eski, kırık dökük
iğreti kepenk açılır
iniltiyle,
gıcır gıcır
gı-cırrr.
Sarar ortalıęđ bir anda.

Kekik-lavanta
karanfil-tarçın-zencefil,
misk kuyruğu
gül kurusu
amberli şerbet
yemen'den kahve
hint'den baharat
keyf erbabının baha biçemediği nesneler.
binbir koku, tad.
Dolanıp çarşayı çıkalım meydana

Meydanı çevreleyen dükkanların arasında konaklar...
Birbirinden görkemli yapılar.
Çifte kanatlı kapılar.
Taş duvarlar, ahşap oymalar...
Köşklerin, konakların altında sıram sıram dükkanlar çarşılar,
üstte konaklar karşı karşılar.
Bunların arkasında yerden yığma, derme çatma evler külliye harabeleri.
Daracık dik yollar gelir gelir şehrin merkezine açılır.
Yani bizim meydana.
Dut ağacı meydanın şemsiyesi gibidir.
Her dalın altında bir çarşı esnafı güneşlenir.
Yazın altına hasırlar serilir, sohbet edilir.
Her cuma pazarında dutun dibi panayırın en canlı yeridir.
Pazarın göz bebeğidir.
Aşıklar arası atışmalar, tartışmalar, yenmeler, yenişmeler, çabalar, didişmeler, çatışmalar
sürüp gider.
Haftanın en güzel dizesi
Bir deri üzerine kazınıp gövdesine asılır.
Gelen geçen okur.
Çarşı esnafı ezberlemeye çalışır
Unutanlar gelip gelip okurlar
Sıram sıram dizilip dibinde dua ederler.
Duanın bitiminde dört bir yanı üfleyip bereket diler,

Hep birlikte dükkanlarına kaçarlar.

Sabah güneşi altında yaprakları altın gibi parıldar.

Hele meyva yüklüyken gözleri kamaştırır.

Yaz kış üzerinde bülbüller cıvıldaşır, serçeler oynaşır.

Bu ağacın tepesi kum gibi kaynar.

Sanki bütün doğanın sesleri bu dalların arasında gizlidir.

Geceleri başlar yapraklar sabaha kadar fısır fısır...

Bütün gün olanı biteni

Gördüklerini duyduklarını

Fısıldaşıp dururlar...

Bu ağacın yaşı şıh hazretlerinin soy kütüğü gibidir.

Belki onun dedesinin dedesi, bir rivayet onun babası dikmiştir.

O yüzden kökü avlusundadır – her ne kadar kolları dalları başını alıp gitmişse de-

Şıh hazretlerinin iki katlı, -pervazları yeşil- boyalı konağı da bir dalına sığınmış gibidir.

Konak:

Altında hanı hamamı,

Aşevi külhanı ile bir Selçuklu külliyesidir.

Ulu dut ile Şıh'ın konağı meydanın ortasında,

Diğerleri firdolayı etrafında.

Sanki her konak, her dükkan

Fikren-zikren-kalben ortadakine bağlıymışçasına...

Herkes ışığını sesini şu duttan alıyormuşçasına...

ŞIH HAZRETLERİ

– Tanrı vermez devlet vermez

Tanrıya kul devlete kul

Gözüm görmez elim ermez

Hayır et ki sen hayır bul

Bir hırkaya bir lokmaya
Çoluk çocuğa bakmaya
Tanrı kötülerini haklaya
Birkaç para bir iki pul.

Biri kör biri topal iki dilenci gelip şih hazretlerinin cumbası altına,
Başları Yunus'tan okumaya.
Esnaflar gözlerini diker konağa.
Kırk gündür kıpırdamadan kapalı duran Şih'in yeşil perdelerinde gözler.
Bugün kırkıncı ve sonuncu gün,
Şih hazretlerinin nur yüzünü göstermesi gerekir.
Dağ taş, uçan kuş, insana kesmiş gelip çökmüş bu anı beklemektedir.

Güneş yükseldikçe çarşı canlanıyordu.
Şih'i görmeye
Eteğine yüz sürmeye
Ağacından yaprak koparmaya gelen köylü akını bitmiyordu bir türlü.
Kapı gıcırdadı
Hafifçe aralandı...
İçerden dışarıya bir ışık süzüldü...
Bu Şih'in en küçük karısı Safinaz'dı.
Yanakları yaldır yaldır bir yalımdı
Kolları bildir bildir bir zalımdı
Dişleri pırıl pırıl
Elleri su gibi kıvraktı.
İpekliler altında ısıtıldı.
İşlemeli kesesinden iki kırpık akçe çıkarıp
dilencilerin avucuna bıraktı.
“- Kabul buyurun.”
Dilenciler havada kaptılar.
“- Allah razı olsun...”
“- Ne muradın varsa versin...”
Kırk gün kırk gece karanlığa gömülmüş,

Kıpırtısız patırtısız gürültüsüz duran evdeki hareketi gören çarşı esnafı da harekete geçti.
Kalabalık ulu bir deniz gibi dalgalandı.
Gözler eve, umut evine çivilendi.

Bezirgan sesini sanki Safinaz'a duyurmak ister gibiydi, bir iki öksürdü, gırtlığını temizledi;

“ Kumaşlar gelmiştir Hintten Yemenden

İpeklilerim dilber teninden...

İbrişimlerinin her biri sanki saç telinden

Yumuşaklığına dokunan düşüremez elinden...”

Aktar, kırk gün kırk gece kitaba kapanmanın, dalıp dalıp gitmenin, Hind'i, Yemen'i, Hicaz'ı gezmenin insanı ne kadar yıpratacağını düşünüyor, düşündüğünü söylüyor, müridi olduğu Şih'ını anlatıyordu başına birikenlere:

“ Börtü böceğin, karıncanın kelebeğin piri. hepsinin dilinden anlar. saatlerce konuşur halleşir. Günlerce onlarla dertleşir. Çok ulu bir adam. Sesi sıcak. dili kıvrak. sözü nüktedân...”

“ Baharatlarım sıhhat

ağızlara tat

Hint padişahının hekimbaşısının

yaptığı kuvvet macunları...

dirhemini yiyen it kudurur

bir lokması bir aslanı çıldırtır

dağlara taşlara saldırtır.”

İhtiyacı olana ihtiyacını satıyordu.

Nalbant inadına inadına nal dövüyordu. yer gök inliyordu.

Dağ taş titriyordu.

- İşler iyi gidiyordu -

Bir yandan da gürlüyordu:

“ En haylaz atları getirin bana. ”

Hopla hopla bir hallaç üst baştan alt başa geçti;

“ Var mı pamuk attıran

Attığım pamukta yatan uyanmaz...”

Saraç da bu esnaf yarışında kimseden geri kalmadığını duyurmak istedi dosta düşmana.

Köse yüzünden, kısa boyundan beklenmeyen bir sesle:

“ Ayakkabılarım ayakta durmaz kendi yürür

Derinin en yumuşağı

Kız saçığı örerim...”

- Yoğurtçu...

- Odun yardıran...

- Eskiler alırım eskici...

İnsanla yaşıt bir meslek de dalkavukluktur. Elbette bu kasabanın da bir dalkavuşu vardı.

Geldi hallaç’ın önünde durdu. Kıçını döndü. O da eline bir akçe koyup gerisine bir tepik vurdu. Bütün çarşı gülmekten kırıldı.

“ Bugün dalkavukluk ücretimi arttırdım.

Ağıza fare

Koltuk altına yumurta

Enseyeye şaplak

On kırpık akçe.

Huzurdan hâşâ

Olmaz ucuz temaşa.”

Eee... Dalkavukluk da resmi tarifeli

Kaideli, kayıtlı kuyutlu

Çok boyutlu bir ecdat mesleği.

Sınıf farklılaşmasıyla ortaya çıkan bir ara sınıf

Bir alta, bir üste yaltaklanarak durumu idare etmek;

“ İdare et eski memursun.”

Uzatmayalım mestaneyi

Çatlatmayalım kestaneyi

Bozmayalım efsaneyi.

Kapı aralandı

Şıh göründü.

İğne deliği gibi iki ışık gözünde

Yemyeşil bir nur yüzünde
Bembeyaz bir zıbın içinde
Durdu.

Dört karısı yekinip yerlerini aldılar
Feleknaz'ın elinde ibrik
Binnaz'ın elinde peşkir
Gülnaz'ın elinde sabun
Safnaz'ın elleri iki yanında
Sıralandılar...
Şıh süzülür gibi helaya girer.
Dört karısı kapıda bekler.
Öksürdükçe irkilirler
Tıksırdıkça irkilirler
Ossurdukça irkilirler.
Gene girdiği heybetle çıktı
Binbir eda ile...
Kıpır kıpır dili ile
Dudağı ile...
Bileklerini çemirledi.
Seyredenlerin nefesi kesilir gibi oldu.
Sabunları köpürte köpürte
Suları saçarak, bol suyla yüzünü yıkadı.
Kalabalık bir dalgalandı.
Su damlası kendine değsin diye kapıya sokuldular.

Kadınlar da huşû içindeydiler.
Kadınlar onun eli ayağı
Dayanağı –dört mevsimi- idiler.

En küçük, en sevdiği Safnaz;
Bir çocuk kadar saf,
Su gibi şekilsiz, ak pak iç çamaşırlarını
Küllü suyla yıkanmış bembeyaz iç donunu, göyneğini giydirir.

İkinci dereceden öneme haiz olan Gülnaz,
Biraz işve, biraz naz
-uçkuruna da düşkün biraz-
Uçkurunu, şalvarını bağlar.
Üçüncü sırada yerini alan Binnaz,
Çizmelerini ayağına, kavuğunu başına geçirir.
İşini bitiren geri çekilir.

Sıra ilk ve dördüncü dereceden karısı Feleknaz'da,
Yaşı yetmiş, işi bitmiş...
Kendini dilenciye, yoksula, dine vermiş
O da, şıh'ın en önemli kerameti
Farika-i alâmeti olan zillerini takar.

Koca çarşı
İnsanı, kuşu, ağacı ile taş kesmiş.
Soluksuz, umarsız
Beklemede.
Kasabanın dışına taşan insan yığınları
Yüzünü, duruşunu, yürüyüşünü bir görseler...
Artık ölseler de gam yemezler.
Görenler neyse ne ya duyanlar da gam yemez.

Aktar bir demez iki demez anlatır:

“ Allahtan vahiy olmasa kimin aklına gelir, yolda yürürken, yerde börtü-böcek-karınca varsa kaçsın diye ayağına ziller bağlamak...”

İnançsız iki dilenci konuşur:

“ Her şeyi de bir keramete bağlamasalar olmaz.”

“ Zaten boşuna mı demişler ‘şeyh uçmaz müritleri uçurur ’ diye.

Zilli Şıh şöyle bir durup baktı.
Kendini şöyle bir sızdı tepeden tırnağa...
İpek gömlek

Fermeneli yelek
Şal kuşak, dökme şalvar
Kerrake etek savurarak
Yürüdü çıktı.

Bütün bu takıp takıştırmalar
Ölçü yakıştırmalar
Bir tören
Bir ibadet içerisinde.
Hele körüklü çizmeler
Üstünde parıldayan ziller
Bu saygıdeğer, ilahi sessizliği bozar.
Her adım atışta ziller zıngırt diye ses verir.
Bütün çarşı
Dökülen köylüler
Duttaki bülbüller
- dut yemişçesine -
Kulak kesilirler
Suspus olurlar.
Halk iki yana ayrılarak
Ayağının altında secdeye durur.
Bütün çarşı esnafı iki büklüm olur.
Zilli şıh başı dinç
Göğsü ilerde
Ağır adımlarla
-tören yürüyüşündeymişçesine-
Esnafı göz ucuyla selamlayarak
Çarşayı boydan boya geçer.

Önce esnaflar doğrulur
İşlerine koyulur.
Sonra halk kendine gelir, belini alır doğrulur.
Dünya nimetlerinden o an için sıyrılarak,
Gördüklerine duyduklarına bire bin katarak

Anlatmak üzere köyün yolunu tutarlar.

İçlerinde

Bade içen

Kaybolan

Uçan bile vardır.

Çarşayı geçince evlerin kafes arkası Şıh'ı görmek isteyen kadınlarla doludur.

Şıh bundan pek memnundur.

Basit fakat günlük işler hiç unutulmaya gelmez.

Yürüyüşünü

Dilencilere para verişini

Dinsel bir tören edasıyla tamamlar.

Feleknaz hatun evde yoksulu yolsuzu ağırlar

Yiyip içenler kırkı çıkan şıh hazretlerine duacı olurlar.

- Evliya bu, karıncayı bile incitmez.

- Peygamber soyu mu bu, mertebesine güç yetmez.

Köşeye büzülmüş dilenciler yine bu seremoniye katılmaz görünür. Mırıl mırıl söyleşirler:

- Bazıları böyle olur

Karda gezer izini belli etmez

Karıncayı düzer belini incitmez.

ZİLLİ ŞİH'İN KARILARI

Bakırcılar mı ağız birliği etmişçesine Safinaz'a türküler diziyorlardı?

Sanki o bakırların çıkardığı sesler

Safinaz'ın kalbinin atışlarıydı.

Tüm vücuduna bir istek yayılıyor

Ne dövdüklerini merak ediyordu.

Çekiç sesleri gitgide yüreğinin atışlarına denk vurmaya başladı.

İşte o zaman dayanılmaz bir arzu tüm benliğini kapladı.

Safinaz dayanamadı, arkasına zarını aldı...

Onun akli fikri bakırcı da iken

Binnaz'ın niyeti de dilencileri içeri almaktı.

Sokağı-evi gözleyen dilenciler fırsat kolladı.

Kapı tıkladı.

İki dilenci içeri damladı.

Binnaz nazlanıverdi erkeğine:

“ Kırk gündür canımızı çıkardı cenabet! ”

Öteki cevaplayıverdi:

“ Benim de canım çıktı! ”

Gülnaz gülüverdi erkeğine:

“ Bu dilencilik de sana epey yakıştı. sesin de pek dokunaklı! ”

“ Dokunduğuna dokunur. İşimiz iş, her gün Şih’tan yolumuzu buluyoruz! ”

“ O buldurursa iyi buldurur.”

Binnaz güzel bir sofraya döşeyip buyur etti:

“ Buyur efendim.”

“ Efendiler götürsün seni! ”

“ Senin o efendim diyen ellerini yerim! ”

Onlar koca konakta iki dilenci iki yenge cilveleşe dursunlar,

Büyük hatun Feleknaz da zikirde cinlerini dağıtsın

Biz haberi verelim Safnaz’dan.

Doğru bakırcı ustasına koştu.

Onu günlerdir, haftalardır, aylardır

Gece gündüz uğraştıran neydi?

O’nu ve Safnaz’ı.

Soluğu kapısında aldı, hemen içeri daldı.

Karşısında duran tepsi gözünü aldı.

“ Kaça bu tepsi?

Satılık değil.

Neden?

Öyle.

N’olacak ya?

Bilmem...

Ben bu tepsiyi almazsam ölürüm.

Gerdanını gösterirsen veririm.

Kaçtan aşağı olmaz?

Dediğimden aşağı olmaz!

Dediğin olmaz!
O zaman olmaz!... ”

Amanı bilin mi amanı
Şimdi el işlerinin zamanı
Öldürmeyin adamı.
Baktı ki olacak gibi değil,
Açtı gerdanını aldı tepsiyi.
Tepsi ıslıl ıslıl
Tepsi kızıl bakır
Oylum oylum nakıştı.
Zalım bakırcı dur durak bilmiyor
Her gün birbirinden güzel bakırlar dövüyor
İçlerini çiçekle beziyordu.
Yaptıkları babasınıninkilere benziyordu.
Yalnız gavur parayla vermiyor
Her gün biraz daha aşağı doğru iniyordu.
Gözlerinden başlamıştı.
Safnaz da hedefi anlamıştı.
Ama ne etsin?
Dövme bakıra dayanamıyor
Bakır döğen babası, döğme bakır, bakır döğme arasında anılar gidip geliyordu....
Ama bu bakırcıya gelip gittiği de çok oluyordu.
Korkuyordu.
Ya günün birinde Şıh'ın kulağına giderse...
Biri anlayıp söylese?...

Şıh'ın akşam dönüşünü kolladı.
O gece odalığı oldu, Şıh'a kuyruk salladı.
Tam belini getireceği sırada...
Elinden kurtuldu...
Mahzunlaştı...
Böyle zamanlarda Şıh bir şey isteyeceğini hemen anlardı.
Sabırla bekledi, merakla.

Yüreği ağzında!...

Safınaz nazlanarak tuzlanarak sözü açtı:

“ Efendi bu dut ağacını kestir! ”

Zilli Şıh hazretleri beyninden vurulmuşa döndü.

Kanı içine uyudu.

Soluğu dondu.

Nefesini alıp veremez oldu.

İçine kan oturdu.

Etinden et kessen haberi olmazdı. kekeledi:

“ Nasıl olur? ”

Bal gibi olur.

O benim atamdan ötemden teberik...

Olsun.

Kestirmem!

Kestir!

Ne istersin o duttan?

Sabahları bir erkek bülbül dalına konuyor, öğlene kadar bir yandan süsleniyor, bir yandan da ötüyor...

Deme!...

Dedim bile.

Vay ki vay.

Öğlenden sonra da komşunun süslü horozu tünüyor; süsleniyor da süsleniyor.

Deme...

Dedim bile...

Yahu bu ağaç bizim soyumuz sopumuz, topraktaki sapımız. kimin diktiğini bilen yok. Bilinen bir şey varsa dedem, onun da dedesi, onun da dedesinin dedesi bu dutun dibinde büyümüş. Bütün soyağacımız burada yürüdü büyüdü, yitti gitti. Şimdi elini vicdanına koy da söyle, bu dutu nasıl kestiririm?

Ya kestirirsin, ya da namus elden gider.

Orası da öyle.

Ben namusu mücessem, fazilet timsali bir kadını. ”

İki ateş arasında kalmıştı Zilli Şıh. Bir yandan dutun başına gelenlere derinden üzüyor...

Beri yandan karısının, canının, odalığının bu kadar namuslu olmasına seviniyordu. Bu iki duygu her işte, oynaşta, gezişte, yürüyüşte karşısına çıkıyordu.

En sonunda namus gemiŖe ağır bastı.
Secdeye varıp atalarına danıŖtı, kararını verdi.
İki ulu bıkıcı geldi
Ulu dut ağacını bımeye baŖladı.
Her bıkıcı gidip geliŖte...
Her hırtım hırtta...
Hırtım hırtlar bir destana baŖladı.
Sanki ulu dut bıilmiyordu
Her halkada baŖı sonu bellisiz bir destan anlatıyordu.
Hırtım hırt
Hırtım hırt
Bıkıcıların gözünden dolu gibi yaŖlar dökülüyordu.
Çünkü bıilenin de,
Bıkının dilini de onlar anlıyordu.
İki gün sonra dut bütünüyle dile geldi
Kökünden yaprağına, dalından budağına
Ne gelirse söylüyordu diline dudağına.
İki gün iki gece bıtiler
DertleŖtiler syleŖtiler.
Dut ağacı onları, onlar dutu avuttu.
Öğleye doğru ses kesildi
arŖı snkleŖti
Kepenkler inik
Esnaflar telaŖlı
Camiye koŖuŖtular.

Tam bu sıraydı, Mırzık Abdi'nin yosma dudu geçti avluyu, Ŗıh'ın önüne diz çöktü.

“ Söyle hatun nedir derdin?

Ŗıhım, bir derdim var ele denmez. bazı geceler beni bir al basar. bütün gvdem tutmaz olur, günlerce yerimden kalkamam. elim iŖe ermez, canım bir Ŗey ekmez.

Hlyalanıyorsun hatun.

Nedir kabahatim acaba Ŗıh hazretleri?

Ŗeytan ocağına iŖemiŖsindir bre kadın.

Hiç haberim olmadı.

Bile bile olsa zaten çarpılırdın. ağzın yüzün eğilirdi. lakin cinleri pek üzmüşsün, zorluk çıkarmışsın, ayak diremişsin. kolay teslim olmamışsın.

Ya...

Öyle. cin taifesi senden şikayetçi.

Bir daha söz.

Ha şöyle. Kapını pencereni sıkı kapama ki, bir yerden girip bir yerden çıksın. Evin içinde sıkışıp kalmasın. Sana da azap vermesin.

Vermesin efendi hazretleri.

Yazdığı muskaları verdi.

“Birini giriş kapısının eşikliğine gömeceksin, birini merdivenin altına. Birinin de ezip suyunu içeceksin. Yatarken de derli toplu yat.

Uykum ağır şih hazretleri.

İyi iyi... Aman neyse...”

Gün ikindi oluyordu.

Şih hazretleri dutun biçilişini seyrediyordu.

Bir ara dayanamadı, bıçkıcılara:

“ Ne ağlarsınız bre herifler!” dedi.

Onlar da:

“ Biz yüreği yufka insanlarız, sen bize bakma. Biz vara yoğa ağlarız...” dediler.

Şih da sese kulak veriyor, destanı duyuyordu. Dutun bir şeyler anlattığını biliyordu ama anlayamadığı bir dildi bu. Kuş dili gibi...Seçemiyordu kelimeleri...

Şih’in güvenini kazanmış olmak Safinaz’ın pek hoşuna gidiyordu.

Akşama kadar kuyruğunu salladı durdu.

İkindiden sonra dükkanlar birer ikişer kapandı.

El ayak çekildi.

Yatsı namazından sonra Şih, Safinaz’ı alıp avuttu, uyuttu.

Bembeyaz gecelikleriyle çarşıya doğru seyirtti.

Öğleden beri akli fikri Mırzık Abdi’nin yosma dulunda idi.

Çarşıyı aştı, pencereden ışık gibi süzüldü aktı.

“ Destur ya kadın...”

Demeye kalmadı, tavanda iple asılı çökelek testisine kafasını çarptı.

Testi düştü, testi kırıldı. Kafası yarıldı, kanlar içinde kaldı.

Kadıncağız bu kez hemen teslim oldu. Hiç karşı koymadı.

Gün ışıdığında her yerin kan revan içinde olduğunu gördü.

Kan beynine sıçradı.

Cinin başını yarmanın, canını yakmanın, kanını dökmenin ne demek olduğunu aklına getirdikçe aklı çıkacak gibi oluyordu.

Doğru Şıh'ın yolunu tuttu.

Şıh'ın da altı yarık, üstü sarık kafası gürp gürp atıyordu. Perişan haldeydi. Mırzık Abdi'nin yosma dulunu gördü, toparlandı.

“ Hem istiyor hem de şikayet ediyor...” diye geçirdi içinden.

Safnaz da pirelendi biraz: - Bu avradın da derdi bitmedi bir türlü...

Kadın yukarı çıktı,

Her zamanki yere diz çöktü.

Şıh hazretleri başını salladı.

“Bu gece de geldi.

Geldi şıh hazretleri.

Vurdu kafasını beynini deldi.

Deldi şıh hazretleri.

Senin hiç kabahatin yok kızım. gözünü kan bürümüş pezevenğin.

Nerden bildiniz şıh hazretleri?

Bize beyandır.

Evet şıh hazretleri.

Seni everelim kızım. ben de kurtulayım sen de.

Siz bilirsiniz Şıh hazretleri.”

Kadın biraz kuşkulananacak gibi olduysa bile aklına getirmeye cesaret edemedi. Komşulara açılsa kim bilir ne söylerlerdi?

“ Hey ilahi orospu, aklından da neler geçiyor. ”

Günler ilerliyor, dutun kesimi yarıya doğru geliyordu.

Safnaz'ın kulağı dutun yakarışlarıyla değil, bakırcının “tın tın”

Öten ahenkli sesleriyle dopdoluydu.

Son gittiğinde göbeğini göstermiş, çok gösterişli bir göbekli hamam tası almıştı.

Her gidişinde daha iyi biliyordu ki,

Bakırcı ustası daha güzel bir şey dövecek,

Her gidişinde gitgide daha aşağılara inecekti.

İşin içyüzünü, aslını astarını sorarsanız, bakırcı ustasının böyle bir şey döğdüğü falan yoktu. Sadece kap tıngırdatıyordu. Safinaz'ın eski yangınlarındandı. Kasabaya üç gün ötedeki pazardan alıp bunları getiriyor, “Ben yapıyorum” diye de ona yutturuyordu.

Sonuncu siniyi getirmiş, önüne koymuştu.

Gerçekten de can dayanmaz, yürek kaydıran, gözler kamaştıran cinstendi.

Fırdolayı kenarları tezhip, minyatür bezenmişti. dille tarif edilmez, görümlük bir şeydi...

Zilli Şıh sabaha karşı,

Bekçilerin kan uykuya daldığı bir sıra

Çarşıya daldı.

Önce bezirganın bulunmaz Hind kumaşlarından başladı.

“İpeklilerin kız saçları gibi ha...”

Bir haylisini kaldırdı.

Birinden diğerine sırayla rüzgar hızıyla girdi çıktı.

Girdi çıktı.

Rüzgar esti gitti, dutun yapraklarına durumu ilettiler.

Dutun dibinde yatan bıçkıcılara anlattı yapraklar.

İki zavallıyı aldı bir titreme...

Kulaklarıyla duydular gözleriyle gördüler.

Sabahleyin çarşıda bir kışkırtı koptu.

Öğleye doğru davullar vuruldu, yöreye duyuruldu:

“Duyduk duymadık demeyin.

Gittikçe artan soygunların, vurgunların mutlaka önü alınacaktır.

Kökü kazınacaktır.

Bundan hiç kimsenin kuşkusu olmasın! ”

Zilli Şıh namazından doğruldu, selam verdi.

Kazınır kazınır. Daha gür bitsin diye.

Koca kasabada herkes birbirinden kuşkulanır.

Kuşkulanılmayan tek kişi vardı, o da Zilli Şıh.

İlk akla gelen bıçkıcılar oldu.

Garipleri hemen ipe takacaklardı.

Dut kesilinceye kadar Şıh kefil oldu.
Akşama doğru suçluya benzer bir sürü fakir fukara ipe çekildi.
Çünkü ortada suç vardı, suçlu da olacaktı.
Suçlu cezasını çekecek, kamuoyu vicdanı rahatlayacaktı.
Kaderleri dutla özdeşleşen bıçkıcılar yeniden biçmeye koyuldular.
Birinci gün geçti.
İkinci gün geldi geçti.
Üçüncü gün geldi çattı.
Ötesi berisi, kolu kanadı kesilmiş dutun dalına on oniki darağacı kurdular.
İdamlıklara son sözlerini sordular:
“Son sözün.
Ben soygun yapmadım.
Seni alıp getirdiler camiden. İtiraf et.
Yapmadım.
Pişmanım de canını kurtar.”

İnsan bir kere can pazarına düşmeye görsün, nelerden medet umar...
İtiraf edenler de etmeyenler de asıldılar.
Sıra iki dilenciye gelmişti.
“ Ben suçsuzum.
Hiç de suçluyum diyene rastlamadım.
İsterseniz seyredenlere sorun.”
Bıçkıcılardan birini kendini tutamadı:
“ O yapmadı.”
Kollukçubaşı gürledi:
“ Kim yaptı ya? ”
Ölgün, duyulur, duyulmaz bir sesle:
“ Zilli Şıh ”, deyiverdi.
“ Tövbe deyin bre zındıklar çarpılırsınız...”

Gönül rahatlığıyla kelleler gidiyordu.
Helal olsun bizde kelle kopartmak tavuk boynu kopartmaktan daha kolay.
Dilencilerin ipe çekileceği andı.
Gülnaz dayanamadı.

Ne de olsa soğan ekmek yemişlikleri vardı.

şıh'a yalvarmaya başladı:

“ Ne olur kurtar garipleri!...

Niye?

Suçsuz oldukları gözlerinden anlaşılıyor.

Ne göz be!

N'olur kurtar bu zavallıları.”

Bu işlerde önemli olan suçlu suçsuz değil, gözdağı verilmesidir. Kıssadan hissedir önemli olan. Gülnaz yalvardı, şıh reddetti. Dayanamadı, aşağıya indi. şıh gelirken herkes geri çekildi. Kalabalık yarıldı yerlere eğildi.

Bir dilencilere baktı bir de cellatlara.

Siz suçluyu bilerek mi asıyorsunuz yoksa rastgele mi?

Rastgele. Suçluyu bilsek bu kadar adam asmanın ne gereğı var.

Ne kadar sürecektir bu?

Suçluyu bulana kadar. Soygunlar durana kadar.

Bizim için onu affedin.

Başüstüne.

Üçüncü günün sonunda tümünü astılar.

Dut ağacını da kestiler.

Bütün destan da onlarla gitti.

Akşamla birlikte her şeyin üzerine siyah bir perde çekildi.

Çarşı esnafının üstünden çıplakken yorganı alınmış gibi oldu.

Hepsi tedirgindiler.

Çoğu dükkanını bir daha açmamak üzere kapadı.

Bu durumdan mutlu olan tek bir kişi vardı.

Safinaz.

Sofada şöyle bir gezindi.

Bütün çarşı ayağının altındaydı.

Her karartıyı, her kıpırtıyı anında görüyordu.

Önünde hiç bir engeli kalmamıştı.

Uzaktan bakırcıyı mimledi.

Bakırcı artık sonuca varmak istiyordu.

Dayanacağı kalmamıştı.

En müthişini gösterdi.

Safnaz'ın gözleri kamaştı.

“ Mutlaka bu benim olmalı! ” dedi.

Bakırcı da son sözünü söyledi:

“ Bu kez dizle göbek arasını görmeliyim! ”

Safnaz nazlanmanın bir işe yaramadığını biliyordu. çaresiz gösterdi. Bakırcının yüzü buruştu, alnı kırıştı. Belli belirsiz yere tükürdü.

“ Ne biçim şey bu böyle hiç kalaylanmamış! ” dedi.

Safnaz boş bulunup:

“ Sen kalaylayabilir misin? ” dedi merakla.

Bakırcı hep kendinden emindi.

“ Kolay. bir yolunu düşünürüz. ”

Şıh abdestini aldı, namazını kıldı.

Şöyle bir daldı.

Gece yarısına doğru mırzık abdi'nin yosma dolu aklına düştü. kalktı yürüdü. Onu bu haliyle görenler gözlerini yere indirdiler. “Celallenmiş” dediler. Şıh vardı, yatağındaki Mırzık Abdi'nin yosma duluna çöktü. Kadın uykusunun içinden sıyrılır gibi oldu.

“ Şıh'ım.” dedi

Şıh gürlledi: “ Destur bre zındık! ”

“ Destur.” diye gevşeyiverdi. Yarı düş yarı gerçek, kadın kendinden geçerek bayılıverdi.

Sabah komşulara çıtlatmaya karar verdi. İlk duyan: tövbe de... dediler. Seni al basmış!...

Zilli Şıh her zamanki gibi yıkandı, arındı, giyindi kuşandı.

Çarşının ortasında her zamanki edası, tören havası içinde yürüdü gitti.

Türbeye vardı.

Varınca soyundu, yandaki külhana geçti.

Oradakilerle çubuk çekti.

Hülyalandı, rüyalandı, uçtu. düştü kaldı...

Şıh'ın ne zaman gittiği ne zaman geleceği belliydi.

Bakırcı kalaylamak üzere Safnaz'a geldi.

En uygun zamanı seçmişlerdi.

Bakırcı uygun bir oda beğendi.

Pencere demirlerine urganlarla bir güzel ayaklarından bağladı.

İşini bitirdikten sonra: “ Sakın ha kıpırdama, kalay bozulmasın. Ben nişadırı unutmuşum, gidip getireyim.” dedi.

Gidiş o gidiş...

Gülnaz’la Binnaz da dilencilerle bir başka alem... Şıh kendine gelince türbeye gitti, şıhlıklarını giyindi, zillerini taktı.

Zıngırt zıngırt yürürken bir üzümcü görüldü:

“ Üzüm var üzüm...üzümün hası...”

Şıh’ın canı çekti.

“ Nere üzümü bu?

Yozgat.”

Üzümcü Zilli Şıh’ı şöyle, baştan sona bir süzer, bir şeye benzetemez. Değişik bir adamdır. Zillerine akıl erdiremez. Gözleri uslu, bakışları kederlidir. Gerçekten duta çok üzülmüştür. Üzümcü de bu üzüm üzüm süzülen adamı anlamakta güçlük çekmez.

“ Sende bir sıkıntı var arkadaş.”

Şıh kendini daha fazla tutamayıp üzümcüye teslim oldu.

“ Sende de her derde deva, bir erişkin, ermiş suratı var.

Hele yüreğini sıkkanı dışa vur.

Sıkıntım şu benim karım çok namuslu.

İyi ya.

Haddinden fazla.

Güzel.

Aşırı namuslu.

Aman ne iyi.

Neresi iyi? bu kadarı da fazla.

Hele hele.

Erkek kuşlar konuyor diye evin önündeki teberik dutu kestirdi bana. Sanki atama el kaldırmış gibi oldum. Yüreğime acısı geldi oturdu. ”

Üzümcü sorunsalı dipli köşeli kavradı.

Şıh’ı kandırıyordu avradı.

Onun en hassas yerinden, caneviden yara aldığını anladı.

Ama lafı döndürüp dolaştırmanın hiç yoktu anlamı.

“ Senin karın orospu!

Ağzını topla!

İstersen gel göstereyim.

Nasıl?

- Şu iki küfedeki üzümü tek küfeye alalım. seni de öbürüne koyalım, eve varınca eğer oynasını koynunda bulamazsan yüzüme tükür.”

Denileni yaptılar. Şıh'ı küfeye bindirip, üstünü üzümle örttüler. Üzümcü evin önüne geldi, başladı söylemeye. Görelim ne söyledi. Ne dedi...

- Üzümün iyisi geldi.

İçerden Binnaz seslendi.

- Üzümcüüüü....

- Buyur bacı.

Küfeleri avluya aldı.

Dilenci dışarı fırladı.

- Kaç okka alayım canım?
- Üç okka olsun.

Üzümcü türküsüne başladı:

- Yüküm dengi üzümünen
Gör pezevenk gözünen.

Şıh'ın artık küfeden çıkacak hali kalmamıştı.

Küfelik olmuştu.

Bitkin başını küfeden uzattı:

- Yazıklar olsun Binnaz. Sana da Gülnaz.

Dut ağacı avluda dalıyla yaprağıyla boylu boyunca serilmiş yatıyordu.

- Yazık ki yazıklar olsun. Nice günahsızlar gitti.

Aklına Safnaz geldi.

Son umarı onda.

O neredeydi?

Konağı baştan sona aradı. Tavan arasında ayaklarından gerili ve kıpırdamadan durur buldu.

Bu ne hal? diye gürledi.

- Sakın dokunma!
- Niye?
- Kalay bozulmasın!

- Ne kalayı?

- Bakırcı ustası kalayladı beni. Nişadır almaya gitti...

Her şeyi anlayan Zilli Şıh önce zillerini söktü. Dudaklarından şu atasözü döküldü:

İtme elin kapısını elinin ucuyla, elde iter kapını var gücüyle.

Etme bulma dünyası bu.

Son sözü söylemek de artık üzümcüye düşmüştü:

Siz siz olun değerli insanoğlu, birisi bir şeyden fazla bahsederse,

Bilin ki o şeyden zoru vardır.

Onun altında mutlaka bir bit yeniği arayın.

İkide bir namustan bahsedenin

Bilin ki namustan kuşkusu vardır

Dinden bahsedenin dinden.

Her şeyin yüzünden

Örtüyü kaldırın altına bakın...